

VƯỜN TĂNG GIA VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỌC ĐƯỜNG BỀN VỮNG TẠI TRUNG TÂM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH, TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ - KỸ THUẬT CÔNG NGHIỆP

THE VEGETABLE GARDEN AND SOLUTIONS FOR SUSTAINABLE SCHOOL ECONOMIC DEVELOPMENT AT THE NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION CENTER, UNIVERSITY OF ECONOMICS - TECHNOLOGY FOR INDUSTRIES

Phạm Văn Tự

Trung tâm Giáo dục quốc phòng và An ninh, Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật Công nghiệp

Đến tòa soạn ngày 28/7/2025, chấp nhận đăng ngày 03/9/2025

Tóm tắt: Bài báo trình bày mô hình vườn tăng gia được triển khai tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh, Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật Công nghiệp như một giải pháp thực tiễn nhằm kết hợp hoạt động đào tạo, rèn luyện sinh viên và phát triển kinh tế nội bộ. Thông qua việc sử dụng 1.000m² đất để trồng rau xanh, cây ăn quả và gia vị, mô hình đã ghi nhận nhiều kết quả tích cực về tiết kiệm chi phí, giáo dục trải nghiệm và định hướng phát triển bền vững. Bài viết phân tích chi tiết các hiệu quả kinh tế, giáo dục và tổ chức; đồng thời đề xuất các giải pháp mở rộng và khả năng nhân rộng mô hình trong toàn trường.

Từ khóa: Vườn tăng gia, giáo dục quốc phòng và an ninh, phát triển bền vững, giáo dục trải nghiệm, kết hợp đào tạo và kinh tế.

Abstract: The article presents the model of a self-sufficient garden implemented at the Center for National Defense and Security Education, University of Economics - Technology for Industries, as a practical solution integrating student training activities with internal economic development. By utilizing 1,000 square meters of land to grow vegetables, fruit trees, and herbs, the model has recorded positive outcomes in cost savings, experiential education, and sustainable development orientation. The article provides a detailed analysis of the economic, educational, and organizational benefits, while also proposing solutions for expansion and the potential for replication across the university.

Keywords: Self-sufficient garden, national defense and security education, sustainable development, experiential education, integration of training and economy.

1. MỞ ĐẦU

Trong bối cảnh giáo dục đại học đang chuyển mình mạnh mẽ theo định hướng thực tiễn, tích hợp và phát triển bền vững, các cơ sở đào tạo không còn chỉ giới hạn ở việc truyền thụ kiến thức chuyên môn, mà còn chú trọng xây dựng các mô hình gắn kết giữa học tập - lao động - phục vụ nhằm phát triển toàn diện năng lực người học. Giáo dục hiện đại yêu cầu sinh

viên không chỉ “vững lý thuyết” mà còn “thao thực hành”, không chỉ “am hiểu chuyên môn” mà còn “giàu tinh thần trách nhiệm xã hội”; biết lao động, tiết kiệm, thích ứng linh hoạt với hoàn cảnh và sẵn sàng đóng góp cho cộng đồng [4]. Xuất phát từ yêu cầu đó, các mô hình kết hợp học tập - trải nghiệm - phục vụ cộng đồng ngày càng được chú trọng trong thiết kế và tổ chức hoạt động giáo dục đại học [5].

Trong hệ thống giáo dục đại học Việt Nam, các trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh có vai trò đặc thù. Không chỉ là nơi giảng dạy kiến thức quốc phòng, rèn luyện tác phong quân đội, các trung tâm này còn là môi trường sư phạm đặc biệt, góp phần bồi dưỡng đạo đức, thể chất, tinh thần tập thể và ý thức kỷ luật cho sinh viên [1]. Với vai trò là trung tâm vùng, Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh - Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật Công nghiệp hiện đang đảm nhiệm việc tiếp nhận, tổ chức giảng dạy và huấn luyện cho gần chục nghìn lượt sinh viên sinh viên của Trường mỗi năm, thuộc nhiều ngành đào tạo khác nhau. Trong điều kiện học tập tập trung, mọi hoạt động tại Trung tâm - từ giảng đường đến thao trường, từ giờ học chính khóa đến lao động phục vụ, từ bữa ăn tập thể đến sinh hoạt tự quản - đều trở thành một phần hữu cơ trong quá trình giáo dục toàn diện.

Vườn tăng gia của Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh

Từ yêu cầu nâng cao chất lượng bữa ăn sinh viên, rèn luyện ý thức lao động và phát huy tinh thần tự chủ, sáng tạo trong tổ chức, quản lý, Trung tâm đã triển khai mô hình “vườn tăng gia” với diện tích 1.000 m² trong khuôn viên nội bộ kể từ năm học 2024-2025. Đây không chỉ là một mô hình nhỏ mang tính thử nghiệm, mà còn là bước khởi đầu trong tư duy phát triển “kinh tế học đường” - tiết kiệm,

hiệu quả, gắn với mục tiêu phát triển bền vững trong giáo dục đại học hiện nay [6]. Kinh tế học đường được hiểu là việc tổ chức, khai thác và quản lý các nguồn lực sẵn có trong môi trường giáo dục – bao gồm đất, lao động, vật tư, chi phí và sản phẩm – một cách tiết kiệm, hiệu quả và bền vững. Mục tiêu của kinh tế học đường không chỉ là tối ưu hóa lợi ích kinh tế mà còn gắn liền với giáo dục kỹ năng quản lý, tinh thần tự chủ, trách nhiệm và nhận thức về giá trị lao động cho người học. Thực hiện tốt kinh tế học đường giúp các đơn vị giáo dục chủ động hơn trong quản lý tài chính, nhân lực và nguồn thực phẩm, đồng thời tạo môi trường trải nghiệm thực tiễn sinh động, gần gũi cho sinh viên.

Bài báo mô tả, phân tích và đánh giá mô hình vườn tăng gia đang được triển khai tại Trung tâm, làm rõ các hiệu quả đạt được trên ba phương diện: kinh tế - giáo dục - xã hội. Đồng thời, bài báo đề xuất một số định hướng mở rộng mô hình trong Trung tâm và khả năng ứng dụng linh hoạt tại các đơn vị khác trong nhà trường. Từ một “vườn rau nhỏ”, chúng tôi kỳ vọng góp phần hình thành một “tầm nhìn lớn” - nơi mỗi không gian giáo dục đều được khai thác hiệu quả, tạo ra giá trị thiết thực và đóng góp tích cực cho sự phát triển bền vững của nhà trường và người học.

2. MÔ HÌNH VƯỜN TĂNG GIA

Mô hình vườn tăng gia được Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh - Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật Công nghiệp triển khai từ đầu năm học 2024-2025, đánh dấu bước khởi đầu cho định hướng tận dụng tối đa quỹ đất hiện có trong khuôn viên Trung tâm [3]. Mô hình không chỉ hướng tới mục tiêu giáo dục gắn với thực tiễn, mà còn góp phần cải thiện chất lượng sinh hoạt cho sinh viên và cán bộ trong điều kiện Trung tâm chưa tổ chức bếp ăn tập trung.

Khu vườn được hình thành trên nền đất trước đây bỏ trống, có diện tích khoảng 1.000 m², nằm ở phía sau khu nhà ăn. Đây là khu vực đất tương đối bằng phẳng, độ ẩm ổn định, phù hợp với việc trồng các loại rau ngắn ngày và cây ăn quả. Trước khi đưa vào sử dụng, Trung tâm đã tiến hành cải tạo mặt bằng, xử lý đất, phân lô, làm luống và đầu tư hệ thống dẫn nước cơ bản phục vụ tưới tiêu.

Cơ cấu cây trồng trong giai đoạn đầu được lựa chọn trên cơ sở các tiêu chí: dễ trồng, thời gian thu hoạch ngắn, ít sâu bệnh, giàu giá trị dinh dưỡng, phù hợp với điều kiện khí hậu miền Bắc và thổ nhưỡng khu vực. Các loại rau xanh như rau muống, cải xanh, mồng tơi, rau dền được trồng luân phiên theo từng đợt nhằm đảm bảo nguồn cung ổn định cho bữa ăn hằng ngày. Bên cạnh đó, Trung tâm cũng trồng thêm các loại cây ăn quả ngắn ngày như đu đủ, mướp, cà chua, ớt góp phần đa dạng hóa sản phẩm và bổ sung nguồn vitamin tự nhiên. Đặc biệt, nhóm cây gia vị như hành, tỏi, rau thơm được chú trọng phát triển do thường xuyên sử dụng trong chế biến, đồng thời khó bảo quản và tiềm ẩn nguy cơ tồn dư hóa chất nếu mua ngoài thị trường.

Về tổ chức lao động, mô hình được vận hành theo hình thức lao động tập thể có phân công, luân phiên giữa các lực lượng: cán bộ, giảng viên, nhân viên phục vụ và sinh viên các đại đội. Trung tâm xây dựng lịch lao động theo từng đợt canh tác, trong đó sinh viên được phân công theo tổ, nhóm tham gia vào buổi chiều sau các giờ học lý thuyết. Đội ngũ cán bộ kỹ thuật và quản lý đóng vai trò hướng dẫn kỹ thuật, giám sát tiến độ và thống kê sản lượng định kỳ.

Phương pháp canh tác tại khu vườn hướng đến sự thuận tự nhiên, sử dụng chủ yếu công cụ thủ công như cuốc, xẻng, bình tưới cầm tay, kết hợp tận dụng nguồn phân hữu cơ từ

rác xanh tại chỗ. Trung tâm tuyệt đối không sử dụng thuốc bảo vệ thực vật độc hại, kiểm soát nghiêm ngặt đầu vào để đảm bảo sản phẩm rau củ đáp ứng tiêu chuẩn vệ sinh an toàn thực phẩm, phù hợp với khẩu phần của sinh viên - đối tượng có chế độ sinh hoạt đặc thù trong môi trường quân sự.

Sản phẩm rau xanh sau thu hoạch được sơ chế, vệ sinh và bổ sung vào khẩu phần ăn hằng ngày của sinh viên thông qua việc phối hợp với đơn vị cung cấp suất ăn ngoài, nhằm tăng cường lượng rau tươi, góp phần nâng cao chất lượng bữa ăn, đảm bảo dinh dưỡng và định lượng theo quy chuẩn. Mặc dù Trung tâm hiện chưa có bếp ăn tập trung, mô hình trồng rau bước đầu đã phát huy hiệu quả tích cực, góp phần hỗ trợ ổn định nguồn cung rau trong những thời điểm thị trường biến động và giảm áp lực chi phí rau xanh cho đơn vị cung cấp suất ăn, gián tiếp giúp duy trì giá suất ăn hợp lý cho sinh viên.

Không đơn thuần là một mô hình phụ trợ, khu vườn tăng gia đang từng bước trở thành không gian giáo dục mở, nơi sinh viên được trải nghiệm thực tiễn, còn cán bộ có thể lồng ghép nội dung giáo dục tư tưởng, kỹ năng, tinh thần trách nhiệm thông qua hoạt động lao động. Mỗi luống rau xanh không chỉ góp phần làm phong phú khẩu phần ăn, mà còn là phương tiện nuôi dưỡng ý thức bảo vệ môi trường, trân trọng lao động và phát huy tinh thần cộng đồng - những giá trị khó truyền đạt trọn vẹn chỉ bằng lý thuyết trên giảng đường.

3. HIỆU QUẢ MÔ HÌNH TĂNG GIA

3.1. Hiệu quả kinh tế: Tiết kiệm - Tự chủ - Chuẩn bị dài hạn

Một trong những hiệu quả nổi bật và dễ nhận thấy nhất của mô hình vườn tăng gia tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh chính là giá trị kinh tế mang lại. Trước hết, việc tận

dụng quỹ đất bị bỏ trống hoặc chưa khai thác hiệu quả để phát triển khu canh tác rau củ là một giải pháp tối ưu trong bối cảnh các cơ sở giáo dục đang hướng tới tăng cường tự chủ và khai thác hợp lý tài nguyên hiện có [2]. Trong nhiều năm qua, một phần diện tích đáng kể trong khuôn viên Trung tâm chỉ là khoảng đất hoang, cỏ dại mọc tự nhiên, gây lãng phí không gian và ảnh hưởng tới mỹ quan. Việc quy hoạch lại thành khu vườn tăng gia đã góp phần sử dụng đất hiệu quả, đồng thời tạo ra dòng giá trị kinh tế nội bộ thiết thực.

Đặc biệt, mô hình vườn rau đã cung cấp nguồn thực phẩm sạch, tươi, ổn định về chất lượng và giá trị sử dụng, với chi phí đầu tư thấp hơn đáng kể so với việc phụ thuộc hoàn toàn vào nguồn cung bên ngoài. Rau xanh thu hoạch được sơ chế, vệ sinh và bổ sung trực tiếp vào khẩu phần ăn hàng ngày của sinh viên thông qua sự phối hợp với đơn vị cung cấp suất ăn, góp phần cải thiện thành phần dinh dưỡng và tăng lượng rau tươi trong mỗi bữa ăn. Tuy Trung tâm chưa tổ chức bếp ăn tập trung và không chuyển giao sản phẩm rau cho đơn vị cung cấp, nhưng việc chủ động được một phần nguyên liệu tại chỗ đã hỗ trợ ổn định nguồn rau xanh, góp phần gián tiếp tiết giảm chi phí cho đơn vị phối hợp, nhất là trong bối cảnh giá cả thị trường thường xuyên biến động. Qua đó, góp phần duy trì mức giá suất ăn hợp lý, đảm bảo chất lượng và định lượng khẩu phần cho sinh viên.

Xa hơn, mô hình còn đặt nền tảng cho chiến lược phát triển dài hạn về tự chủ hậu cần trong giáo dục quốc phòng. Trung tâm hiện chưa tổ chức bếp ăn tập trung, nhưng theo định hướng phát triển thành đơn vị đào tạo khép kín, việc từng bước làm chủ nguồn cung rau củ là một sự chuẩn bị mang tính chiến lược. Khi chuyển sang hình thức tự tổ chức nấu ăn và phục vụ, Trung tâm sẽ cần một hệ thống hậu cần mạnh,

đảm bảo an toàn thực phẩm và khả năng kiểm soát chất lượng đầu vào - những yêu cầu mà mô hình vườn tăng gia có thể đáp ứng hiệu quả.

Hơn nữa, nếu được đầu tư bài bản và mở rộng quy mô, mô hình có thể phát triển thành chuỗi cung ứng nội bộ, tạo vòng khép kín giữa sản xuất - phân phối - tiêu dùng trong phạm vi Trung tâm. Đây là tiền đề để hình thành tư duy “kinh tế học đường” - mô hình quản trị bền vững, phù hợp với định hướng tăng cường tự chủ tài chính và hiệu quả vận hành trong các cơ sở giáo dục đại học hiện nay [2].

Kết quả bước đầu đã chứng minh tính hiệu quả của mô hình: trong ba tháng đầu, tổng chi phí đầu tư và vận hành là khoảng 7,5 triệu đồng, bao gồm chi phí giống, phân bón, vật tư, dụng cụ lao động, lắp đặt hệ thống nước và làm biển chỉ dẫn. Sản lượng thu hoạch đạt 800 kg rau xanh, 400 kg cây ăn quả ngắn ngày và 70 kg cây gia vị. Nếu quy đổi theo giá thị trường trung bình (rau xanh 20.000 đồng/kg; cây ăn quả 25.000 đồng/kg; cây gia vị 30.000 đồng/kg), tổng giá trị sản phẩm đạt khoảng 28,1 triệu đồng. Sau khi trừ chi phí, lợi nhuận sơ bộ ước tính 20,6 triệu đồng.

Khoản lợi nhuận này vừa phản ánh hiệu quả kinh tế trực tiếp, vừa cho thấy sự cân đối hợp lý giữa chi phí đầu tư và giá trị gia tăng. Ngoài chi phí thường xuyên, Trung tâm còn dành kinh phí ban đầu để san lấp mặt bằng, cải tạo đất và phân khu trồng trọt. Nhờ tổ chức khoa học và khai thác hợp lý, khoản chi trực tiếp ban đầu tương đối nhỏ đã mang lại hiệu quả vượt trội. Đặc biệt, mặc dù lợi nhuận ước tính đạt khoảng 20,6 triệu đồng, song toàn bộ sản phẩm rau củ không được bán ra thị trường mà sử dụng trực tiếp cho bữa ăn của sinh viên. Điều này không chỉ nâng cao chất lượng khẩu phần và bảo đảm dinh dưỡng,

mà còn mang lại lợi ích bền vững, vượt xa giá trị kinh tế thuần túy.

3.2. Hiệu quả giáo dục và rèn luyện sinh viên: Gắn học tập - lao động - trải nghiệm

Từ góc độ giáo dục, mô hình vườn tăng gia không chỉ đơn thuần là một giải pháp tiết kiệm chi phí, mà còn là một phương pháp giáo dục tích hợp, giàu tính trải nghiệm [4]. Việc sinh viên trực tiếp tham gia vào toàn bộ chu trình lao động - từ làm đất, gieo trồng, chăm sóc đến thu hoạch và sơ chế - đã mang lại cơ hội học tập sinh động ngoài không gian lớp học. Qua đó, sinh viên hiểu rõ hơn giá trị của lao động, học cách trân trọng thành quả và rèn luyện các kỹ năng sống cần thiết như làm việc nhóm, tinh thần kỷ luật, ý thức tự giác và tính bền bỉ.

Khảo sát ý kiến sinh viên tham gia lao động tại vườn tăng gia cho thấy các kết quả tích cực: 92% sinh viên cho rằng họ hiểu rõ giá trị lao động, 88% cảm thấy nâng cao kỹ năng làm việc nhóm, 85% tăng ý thức bảo vệ môi trường, 90% rèn luyện được kỷ luật và tính tự giác, và 80% cải thiện kỹ năng quản lý thời gian. Những con số này chứng minh rằng vườn tăng gia là một phương tiện giáo dục trải nghiệm hiệu quả, giúp sinh viên thực hành các nguyên lý của kinh tế học đường. Sinh viên học cách tối ưu hóa nguồn lực thông qua phân công lao động hợp lý và tận dụng quỹ đất, công cụ, phân bón sẵn có; tính toán chi phí – lợi nhuận bằng cách so sánh chi phí đầu tư với giá trị thu hoạch; đồng thời ra quyết định và giải quyết vấn đề như chọn cây trồng, phương pháp canh tác hay điều chỉnh lịch lao động sao cho phù hợp với thời gian học tập. Hoạt động tại khu vườn còn giúp sinh viên rèn luyện tinh thần kỷ luật, tự giác, phối hợp nhóm, đồng thời hình thành ý thức tiết kiệm và trân trọng lao động, những phẩm chất quan trọng trong giáo dục toàn diện.

Trong môi trường giáo dục quân sự đặc thù - nơi kỷ luật, tinh thần tập thể và khả năng thích nghi được xem là những phẩm chất cốt lõi, việc lồng ghép lao động sản xuất vào hoạt động thường nhật là một phương tiện giáo dục hiệu quả. Thông qua lao động thực tế tại vườn tăng gia, sinh viên không chỉ được rèn luyện thể lực mà còn có điều kiện chuyển hóa các giá trị đạo đức - trách nhiệm - tập thể thành hành vi cụ thể. Học qua trải nghiệm thực tiễn là cách tiếp cận sư phạm có hiệu quả cao, đặc biệt đối với các nội dung giáo dục phẩm chất và năng lực toàn diện [4].

Ngoài ra, khu vườn còn là một không gian giáo dục mềm, nơi sinh viên được thư giãn, gắn bó với thiên nhiên và làm việc trong môi trường ngoài trời. Giữa lịch trình học tập và huấn luyện cường độ cao, hoạt động chăm sóc cây trồng giúp sinh viên cân bằng tâm lý, cải thiện cảm xúc và tăng cường sự kết nối với môi trường sống. Đây cũng là một yếu tố quan trọng trong giáo dục cảm xúc và phát triển nhân cách sinh viên.

Quan trọng hơn cả, mô hình này đã và đang kết nối chặt chẽ ba yếu tố cốt lõi trong triết lý giáo dục hiện đại: học tập - lao động - phục vụ. Việc để sinh viên không chỉ là người học mà còn trở thành người đóng góp, tham gia trực tiếp vào quá trình tổ chức và vận hành đời sống nội bộ của Trung tâm đã góp phần nuôi dưỡng ý thức cộng đồng, năng lực tự quản và khả năng thích ứng - những phẩm chất thiết yếu trong thế giới nhiều biến động hiện nay.

4. BÀI HỌC KINH NGHIỆM BAN ĐẦU

Sau gần một năm triển khai mô hình vườn tăng gia tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh - Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật Công nghiệp, một số bài học kinh nghiệm bước đầu đã được đúc rút, không chỉ

phục vụ cho việc duy trì và mở rộng mô hình tại đơn vị, mà còn mang tính gợi mở đối với các đơn vị khác trong nhà trường đang có định hướng tổ chức các hoạt động học tập kết hợp trải nghiệm thực tiễn.

Thứ nhất, hiệu quả thực tiễn có thể bắt nguồn từ những mô hình có quy mô nhỏ, miễn là được tổ chức khoa học và biết khai thác tốt nội lực sẵn có. Dù chỉ chiếm diện tích khoảng 1.000 m² - một phần rất nhỏ so với tổng diện tích Trung tâm - khu vườn tăng gia vẫn cho thấy hiệu quả rõ rệt về mặt kinh tế, giáo dục và môi trường. Bài học đặt ra là: trong điều kiện tài chính và cơ sở vật chất còn hạn chế, yếu tố quyết định không nằm ở quy mô đầu tư ban đầu mà ở cách tiếp cận tổ chức linh hoạt và khai thác tối đa nguồn lực tại chỗ.

Thứ hai, yếu tố con người giữ vai trò then chốt trong việc vận hành và phát triển mô hình. Thành công bước đầu không đến từ sự đầu tư tài chính lớn hay công nghệ hiện đại, mà từ sự phối hợp nhịp nhàng giữa các lực lượng: cán bộ quản lý chủ động trong tổ chức, sinh viên tích cực tham gia và tự giác thực hiện, công đoàn hỗ trợ về hậu cần và tinh thần. Đây là minh chứng cho nguyên lý “tam giác phát triển tổ chức”: quản trị hiệu quả - con người chủ động - cộng đồng đồng thuận [4]. Nếu thiếu sự đồng lòng trong nhận thức và hành động của toàn thể tập thể, kể cả một mô hình giản đơn cũng sẽ khó vận hành hiệu quả.

Thứ ba, khả năng linh hoạt và thích ứng là một yếu tố quan trọng trong công tác quản trị mô hình. Vườn tăng gia được tổ chức theo mùa vụ, phân công lao động luân phiên dựa trên thời khóa biểu học tập, lựa chọn cây trồng phù hợp với điều kiện thời tiết và nhu cầu thực tế. Việc áp dụng phương pháp canh tác thuận tự nhiên, quy mô vừa và nhỏ cho phép điều chỉnh linh hoạt mà không gây xáo

trộn lớn. Đây chính là một ví dụ điển hình cho cách tiếp cận “quản trị mềm”, trong đó sự sáng tạo, chủ động và thích ứng của con người giữ vai trò trung tâm, thay vì áp dụng máy móc các quy trình hành chính cứng nhắc.

Thứ tư, mô hình vườn tăng gia không chỉ đơn thuần là một hoạt động trồng trọt, mà cần được tiếp cận như một nền tảng quản trị tích hợp - nơi các giá trị giáo dục, kinh tế, văn hóa, môi trường và cộng đồng được kết nối hài hòa. Tại đây, người học không chỉ tiếp nhận tri thức mà còn học cách sống, cách lao động, cách hợp tác và cách cống hiến; cán bộ không chỉ giữ vai trò quản lý mà còn là người hướng dẫn, đồng hành và truyền cảm hứng. Mỗi luống rau, mỗi công việc tưởng chừng nhỏ bé có thể là điểm khởi đầu cho tư duy phát triển bền vững và hình thành văn hóa tổ chức tích cực.

Những bài học kinh nghiệm trên sẽ là cơ sở quan trọng để Trung tâm tiếp tục điều chỉnh, hoàn thiện và nhân rộng mô hình trong thời gian tới. Đồng thời, đây cũng là tài liệu tham khảo thiết thực cho các đơn vị khác trong trường đang triển khai hoạt động học tập trải nghiệm, phát triển mô hình tự quản sinh viên hoặc xây dựng các sáng kiến “xanh hóa học đường” gắn với mục tiêu giáo dục toàn diện.

5. ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN VÀ GIẢI PHÁP TRONG THỜI GIAN TỚI

5.1. Đối với mô hình tại Trung tâm: Hướng tới chuẩn hóa và mở rộng quy mô

Sau khi mô hình vườn tăng gia bước đầu cho thấy những hiệu quả thiết thực, định hướng phát triển theo hướng bài bản, bền vững và tích hợp sâu vào các hoạt động giáo dục - quản trị nội bộ là điều cần thiết. Trước hết, cần chuẩn hóa quy trình kỹ thuật canh tác theo mùa vụ: từ khâu chọn giống, cải tạo đất, tưới tiêu, bón phân đến thu hoạch. Việc chuẩn hóa không chỉ nhằm nâng cao năng suất và chất

lượng nông sản, mà còn tạo cơ sở để tích hợp vào các tài liệu hướng dẫn thực hành hoặc học phần kỹ năng sống, giáo dục môi trường và trải nghiệm trong tương lai.

Song song với đó, Trung tâm cần đầu tư bổ sung hệ thống tưới nước tiết kiệm, mái che bán tự động, nhà kho nhỏ và dụng cụ lao động phù hợp với thể chất, tâm lý sinh viên. Việc hiện đại hóa có chọn lọc, phù hợp với điều kiện tài chính và không làm mất đi giá trị giáo dục từ lao động chân tay, sẽ giúp mô hình vận hành ổn định quanh năm, giảm phụ thuộc vào điều kiện thời tiết và biến động về nhân lực.

Để duy trì tính ổn định và hiệu quả lâu dài, Trung tâm nên thành lập nhóm chuyên trách vườn tăng gia, gồm đại diện các bộ phận chức năng: quản lý, kỹ thuật, công đoàn và sinh viên. Nhóm này hoạt động theo hướng bán chuyên trách, có lịch làm việc cụ thể, nhiệm vụ rõ ràng, được sơ kết - đánh giá định kỳ. Cách tiếp cận này không chỉ chuyên môn hóa hoạt động mà còn góp phần xây dựng nếp văn hóa lao động, tinh thần trách nhiệm và ý thức hợp tác trong nội bộ đơn vị.

Một định hướng quan trọng khác là đa dạng hóa chủng loại cây trồng. Bên cạnh các loại rau ăn lá, có thể đưa thêm cây gia vị (kinh giới, húng, thì là), cây ăn quả ngắn ngày (cà chua, dưa leo, khổ qua) nhằm tăng sự phong phú trong bữa ăn sinh viên. Việc kết hợp trồng hoa, cây cảnh cũng góp phần cải thiện cảnh quan, nâng cao tính thẩm mỹ và truyền cảm hứng tích cực cho người học trong quá trình lao động.

Trên cơ sở đó, Trung tâm có thể từng bước tích hợp mô hình vào chương trình đào tạo dưới dạng sinh hoạt chuyên đề, tiết học ngoài trời hoặc hoạt động ngoại khóa chính thức. Đây không chỉ là một cách lồng ghép giáo dục môi trường, kỹ năng sống, mà còn là cơ hội

bồi dưỡng tinh thần tiết kiệm, yêu lao động và ý thức trách nhiệm xã hội - những giá trị cốt lõi của định hướng giáo dục bền vững.

5.2. Đối với quy mô toàn trường: Phát triển linh hoạt tư duy “xanh hóa học đường”

Trên bình diện toàn trường, mô hình vườn tăng gia tại Trung tâm có thể được xem là mô hình mẫu, có khả năng chia sẻ kinh nghiệm tổ chức, hướng dẫn kỹ thuật và truyền cảm hứng cho các đơn vị khác triển khai theo điều kiện đặc thù. Việc xây dựng tài liệu hướng dẫn đơn giản (dưới dạng văn bản hoặc video ngắn) sẽ góp phần nhân rộng mô hình một cách khoa học, tiết kiệm chi phí thử nghiệm và dễ dàng tiếp cận với đông đảo đối tượng người học.

Đối với các đơn vị không có quỹ đất hoặc không thuận lợi về mặt bằng, hoàn toàn có thể phát triển các mô hình tương đương như: vườn treo, tiểu cảnh xanh, giỏ rau thủy canh trên lan can, thùng xốp di động, chăm sóc bồn hoa, tận dụng hành lang, sân thượng, ban công hoặc sảnh khoa. Những mô hình “xanh hóa học đường” quy mô nhỏ này không chỉ có giá trị môi trường mà còn là điểm kết nối sinh động giữa cán bộ, giảng viên và sinh viên trong một không gian giáo dục chia sẻ - nơi cùng trồng, cùng chăm, cùng hưởng lợi.

Ngoài ra, nhà trường có thể tích hợp mô hình vào các phong trào đoàn thể như: hội thi “góc xanh sáng tạo”, “mỗi lớp một luống rau”, thi chăm sóc bồn hoa đẹp, hoặc phát triển công trình thanh niên gắn với mảng xanh học đường... Các hoạt động này sẽ góp phần nâng cao nhận thức, khơi dậy tinh thần chủ động và lan tỏa lối sống xanh - tiết kiệm - tích cực trong cộng đồng học đường.

Về trung hạn, một định hướng chiến lược có thể triển khai là xây dựng chuỗi dịch vụ nội

bộ dựa trên sản phẩm từ tăng gia: cung cấp rau sạch cho các bếp ăn tự chủ, tổ chức phiên chợ xanh định kỳ (tuần/tháng), hoặc kết nối với các câu lạc bộ môi trường, tổ chức công đoàn để hình thành chuỗi liên kết về dinh dưỡng - sức khỏe - tiết kiệm phục vụ cán bộ, sinh viên trong trường.

6. KẾT LUẬN

Từ thực tiễn triển khai mô hình vườn tăng gia tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh - Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật Công nghiệp, có thể khẳng định rằng: những không gian tưởng chừng nhỏ bé, nếu được tổ chức khoa học, đồng bộ và lồng ghép hiệu quả các yếu tố sư phạm, hoàn toàn có thể tạo ra giá trị vượt trội về kinh tế, giáo dục, môi trường và văn hóa tổ chức. Vườn rau không chỉ là nơi sản xuất nông sản mà đã trở thành biểu tượng của tinh thần đổi mới tư duy, phát huy nội lực và hướng tới phát triển bền vững trong môi trường giáo dục đại học hiện đại.

Mô hình không chỉ mang lại hiệu quả kinh tế rõ nét thông qua tiết giảm chi phí và chủ động nguồn thực phẩm, mà còn góp phần hình thành cho sinh viên ý thức lao động, kỹ năng sống và tinh thần trách nhiệm - những thành tố quan trọng trong quá trình giáo dục công dân toàn diện. Ở góc độ tổ chức, mô hình

vườn tăng gia đã bước đầu kiến tạo một hình thức quản trị nội bộ gọn nhẹ, linh hoạt, có khả năng nhân rộng và phù hợp với định hướng tự chủ, chuyển đổi số trong giáo dục đại học hiện nay [2].

Trong thời gian tới, mô hình này cần tiếp tục được đầu tư phát triển theo chiều sâu tại Trung tâm, đồng thời lan tỏa rộng rãi trong toàn trường thông qua nhiều hình thức sáng tạo, linh hoạt, phù hợp với điều kiện đặc thù của từng đơn vị. Xa hơn, từ hạt nhân ban đầu này có thể hình thành chuỗi mô hình “giáo dục - sản xuất - dịch vụ nội bộ” mang bản sắc riêng của nhà trường, góp phần xây dựng thương hiệu học đường gắn với các giá trị phát triển xanh, bền vững và nhân văn.

Giá trị sâu sắc nhất mà mô hình vườn tăng gia đem lại không đơn thuần nằm ở số lượng nông sản thu hoạch được, mà chính là ở tư duy quản trị tiết kiệm - sáng tạo - bền vững mà nhà trường đang từng bước bồi đắp trong cộng đồng cán bộ, giảng viên và sinh viên [2]. Chính điều đó đã và đang góp phần hình thành một “tâm nhìn lớn” từ “vườn rau nhỏ” - nơi mỗi luống rau, mỗi giờ lao động, mỗi hành vi tiết kiệm và mỗi sáng kiến nhỏ đều mang trong mình thông điệp giáo dục thầm lặng nhưng bền bỉ, có khả năng lan tỏa lâu dài trong toàn hệ thống.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam. *Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam*. Trang 45, Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia Sự thật (2021).
- [2] Quốc hội nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam. *Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh*. Trang 23, Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia Sự thật (2013).
- [3] Bộ Giáo dục và Đào tạo. *Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT hướng dẫn về chương trình, nội dung và phương pháp giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học, cao đẳng*. Trang 4 (2020).
- [4] Bộ Giáo dục và Đào tạo. *Báo cáo tổng kết công tác giáo dục quốc phòng và an ninh năm 2022 tại các trung tâm GDQP&AN*. Trang 8 (2022).

- [5] Kolb, A.Y., & Kolb, D.A. *Experiential Learning Theory: A Dynamic, Holistic Approach to Management Learning, Education and Development*. (2008).
- [6] Zhu, B., Zhu, C., & Dewancker, B. *A study of development mode in green campus to realize the sustainable development goals. International Journal of Sustainability in Higher Education* (2020).

Thông tin liên hệ: **Phạm Văn Tự**

Điện thoại: 0985.740.321 - Email: pvtu@uneti.edu.vn

Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh, Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật Công nghiệp.